

ВІДПОВІДІ
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
на зауваження, викладені у звіті експертної групи
«Про результати акредитаційної експертизи освітньої програми
53117 «Екологія»,
рівень вищої освіти «Магістр», спеціальність 101 – «Екологія»,
форма навчання денна

Київський національний університет імені Тараса Шевченка відзначає, що робота експертної групи проходила у доброзичливій атмосфері, відзначалася високим професіоналізмом експертів, була змістовною та продуктивною. Ми щиро вдячні експертам за ґрунтовне обговорення різнопланових питань і розуміння сильних сторін ОП «Екологія» з підготовки фахівців за другим (магістерським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 101 «Екологія» в ННЦ «Інститут біології та медицини» Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Частково надані рекомендації будуть реалізовані під час перегляду ОП, що сприятиме її покращенню та подальшому вдосконаленню освітнього процесу відповідно до місії Університету, цілей ОП і побажань різних груп стейкхолдерів. Водночас ми мусимо надати роз'яснення з ряду питань, рекомендації з яких (з тих чи інших причин) вважаємо неактуальними/недоцільними.

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
	<p>Підсумок слабких сторін програми та рекомендації з її удосконалення Рекомендується: продовжити практику залучення НПП Університету, здобувачів вищої освіти, випускників ОП, а також професіоналів практиків та роботодавців до процедури оновлення змісту як окремих освітніх компонентів, так і ОП в цілому; продовжити практику набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills); активізувати роботу з ознайомлення здобувачів вищої освіти щодо можливостей проходження закордонних практик та стажувань; залучати здобувачів освіти до обговорення розподілу аудиторної та самостійної роботи з метою встановлення комфортного для них співвідношення годин аудиторної та самостійної роботи; покращити інформування здобувачів, щодо реалізації їх прав на міжнародну та національну академічну мобільність, а також неформальну освіту в межах ОП; збільшити кількість</p>	<p><i>Університет висловлює свою незгоду з визначеними слабкими сторонами програми та наданими рекомендаціями, які вважає недоцільними.</i></p> <p><i>Детальний коментар Університету щодо визначених ЕГ слабких сторін ОП, недоліків та рекомендацій щодо удосконалення наведено нижче, у контексті відповідних Критеріїв.</i></p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
	<p>навчальних дисциплін, що викладаються іноземними мовами; ширше використовувати методи автоматизованого контролю (включаючи тестування, виконання контрольних робіт тощо); розробити програму комплексного екзамену для освітньо-наукової програми «Екологія»; продовжувати розвивати міжнародну співпрацю націлену на виконання спільних науково-дослідних проєктів; сприяти оновленню матеріально-технічних ресурсів на даній ОП; продовжити практику інформування роботодавців та здобувачів ОП щодо важливості перегляду ОП та необхідності покращення якості освіти; популяризувати серед роботодавців та здобувачів вищої освіти важливість моніторингу ОП для ринку праці в Україні.</p>	
Критерій 1. Проектування та цілі освітньої програми:		
	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 1: Рекомендовано продовжити практику залучення НПП Університету, здобувачів вищої освіти, випускників ОП, а також професіоналів практиків та роботодавців до процедури оновлення змісту як окремих освітніх компонентів, так і ОП в цілому.</p>	<p>Рекомендація <i>«продовжити практику залучення НПП Університету, здобувачів вищої освіти, випускників ОП, а також професіоналів практиків та роботодавців до процедури оновлення змісту як окремих освітніх компонентів, так і ОП в цілому»</i> може розглядатися лише в якості побажання (за будь-якою ОП будь-якої спеціальності), а не зауваження. Це побажання дещо дивне оскільки у Звіті ЕГ як сильні сторони і позитивні практики за даним критерієм значиться: <i>«Програму сформовано із залученням здобувачів освіти, представників НПП, роботодавців як науково-дослідних і державних установ, так і громадських організацій в галузі екології; з урахуванням академічного досвіду інших ЗВО України, освітніх установ за кордоном. Залучення вказаних стейкхолдерів до процесів формування мети, цілей ОП та її удосконалення має системний характер. Результати навчання, що визначені задля досягнення цілей ОП шляхом реалізації передбачених навчальним планом освітніх компонентів, відображають рекомендації, надані роботодавцями.»</i></p> <p>З огляду на сказане, вважаємо необґрунтованим</p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p><i>оціночне визнання цього напрямку діяльності за ОП як слабку сторону. Зважаючи на наявність відзначених в звіті ЕГ позитивних практик та продемонстрованого впровадження в освітню діяльність передового досвіду <u>вважаємо що оцінка за критерієм 1 об'єктивно відповідає рівню А.</u></i></p>
<p>Критерій 2. Структура та зміст освітньої програми:</p>		
<p>Загальний аналіз щодо Критерію 2:</p>	<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 2: ОП є структурованою в контексті загального часу навчання та змістовною. Дисципліни є вибірковими з точки зору здобувачів освіти; розроблена та дотримується процедура вибору освітніх компонентів.</p>	
	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 2: Рекомендується: продовжити практику набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills); активізувати роботу з ознайомлення здобувачів вищої освіти щодо можливостей проходження закордонних практик та стажувань; залучати здобувачів освіти до обговорення розподілу аудиторної та самостійної роботи з метою встановлення комфортного для них співвідношення годин аудиторної та самостійної роботи.</p>	<p>Рекомендація 1 <i>«продовжити практику набуття здобувачами вищої освіти соціальних навичок (soft skills)»</i> є недоцільною. В звіті ЕГ відзначає: <i>«Під час роботи ЕГ встановила, що соціальні навички (soft skills) за ОП формуються за рахунок застосування інноваційних й активних методів навчання (робота в команді, дискусії, ділові ігри, опрацювання ситуаційних кейсів, презентації). В результаті вивчення дисциплін ОК01, ОК02, ОК3, ОК8 формуються компетентності ЗК07, ЗК08, ФК05, ФК06 та забезпечується формування відповідних програмних результатів навчання. Зокрема формуються такі соціальні компетентності, як вміння генерувати нові ідеї, здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел тощо. Освітній процес супроводжується проведенням різноманітних культурних заходів, організацією тематичних екскурсій, наукових конференцій, що значно розвиває креативне мислення здобувачів та формує соціальні навички. При вивченні зазначених ОК здобувачі мають можливість набуття певних soft skills за рахунок командної роботи, виконання робіт проектного типу, критичного оцінювання відомих методів та рішень за конкретною темою. Також</i></p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p><i>здобувачі вищої освіти набувають соціальних навичок шляхом участі у студентському самоврядуванні, гуртках і житті університету, залучення до волонтерської діяльності, неформальної освіти тощо.»</i></p> <p>Рекомендація 2 <i>«активізувати роботу з <u>ознайомлення</u> здобувачів вищої освіти щодо можливостей проходження закордонних практик та стажувань»</i> є незрозумілою, адже відділ академічної мобільності Університету – структурний підрозділ Університету, відповідальний за реалізацію та моніторинг програм академічної мобільності – постійно надає здобувачам освіти актуальну інформацію, у тому числі й щодо можливостей проходження закордонних практик та стажувань (http://mobility.univ.kiev.ua/?p=3074&lang=uk).</p> <p>На офіційному сайті Інституту з метою ефективного інформування здобувачів освіти щодо питань зазначеного спрямування, сформована окрема сторінка (https://biomed.knu.ua/ukreducational-program/systema-zabezpechennia-iakosti-osvity/akademichna-mobilnist/zahalna-informatsiia.html).</p> <p>На додаток, задля підвищення якості надання інформаційних послуг з даних питань, Інститут проводить відкриті зустрічі здобувачів освіти з представниками Відділу академічної мобільності (до прикладу https://biomed.knu.ua/news/announcements-of-events/3549-vidkrita-zustrich-z-predstavnikami-viddil-u-akademichnoji-mobilnosti-2.html), матеріали яких викладаються на сайті (https://biomed.knu.ua/ukreducational-program/systema-zabezpechennia-iakosti-osvity/akademichna-mobilnist/dodatкова-informatsiia.html).</p> <p>На додаток, до інформування зазначеного спрямування здобувачів освіти активно залучені куратори та наукові керівники.</p> <p>Ключовими модераторами процесів інформаційного забезпечення освітньої діяльності в Інституті в цілому, та за даним напрямком зокрема, є заступник директора з методичного та інформаційного забезпечення освітньої</p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		діяльності та робоча група з інформаційного забезпечення освітньої діяльності, до складу якої входять представники всіх кафедр Інституту.
Критерій 3. Доступ до освітньої програми та визнання результатів навчання:		
	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 3: Експертна група рекомендує покращити інформування здобувачів, щодо реалізації їх прав на міжнародну та національну академічну мобільність, а також неформальну освіту в межах ОП.</p>	<p>Рекомендація 1 «покращити інформування здобувачів, щодо реалізації їх прав на міжнародну та національну академічну мобільність» є недоцільною. Відділи міжнародних зв'язків та академічної мобільності (https://cutt.ly/fUzIVUz) Університету координують процеси інтернаціоналізації діяльності ЗВО та поширюють інформацію про можливості мобільності студентів та науково-педагогічних працівників. Додатково здобувачі освіти, що навчаються за ОП, можуть отримати персональну консультацію у координатора академічної мобільності в ННЦ «Інститут біології та медицини» Віталія Калиновського (контактна інформація координаторів міститься на сайті Відділу академічної мобільності: https://cutt.ly/O9HKN5B). Інформування здобувачів стосовно права на міжнародну мобільність в межах ОП також здійснюється відділом міжнародних зв'язків Університету, який публікує актуальну інформацію в Телеграм групі (https://t.me/irotsnuk) та на Фейсбуці (https://www.facebook.com/irotsnuk). Інформація, яка може бути цікава здобувачам, що навчаються за ОП, викладається додатково на Телеграм-каналі кафедри екології та зоології (https://t.me/DepartmentofZoologyERCIBM). Наприклад, допис про програму віртуальних обмінів NICE (https://t.me/DepartmentofZoologyERCIBM/476), допис про програму молодіжних обмінів в рамках проекту «Greenovators. Impact LAB Aims & Objectives» (https://t.me/DepartmentofZoologyERCIBM/428) тощо. На додаток, в звіті ЕГ (підкритерій 5 Критерію 6) зазначено: <i>«Відділ міжнародних зв'язків університету http://international.knu.ua підтримує на високому рівні</i></p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p><i>інформаційні ресурси, спрямовані на ознайомлення й заохочення здобувачів та НПП до участі в міжнародних стажуваннях, вебінарах, програмах».</i></p> <p>Пропонуємо GER не зважати на цю рекомендацію.</p> <p>Рекомендація 2 «покращити <u>інформування</u> здобувачів, щодо реалізації їх прав на ... неформальну освіту ..» є незрозумілою. Інформація про актуальні можливості неформальної освіти поширюється з використанням веб-ресурсів Інституту/кафедри, зокрема публікується на Телеграм-каналі кафедри (наприклад, щодо безкоштовних курсів екологічного спрямування на платформі Coursera (https://t.me/DepartmentofZoologyERCIBM/438)).</p>
<p>Критерій 4. Навчання і викладання за освітньою програмою:</p>	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 4: ЕГ рекомендує активізувати проведення гостьових лекцій за участю професорів з іноземних ЗВО, що можливо у дистанційному форматі. Рекомендується продовжити інформування та організаційно-методичний супровід здобувачів вищої освіти в питаннях міжнародної співпраці, стажування, участі в програмах обміну, міжнародних наукових проектах; сприяти підвищенню практичної спрямованості навчальних дисциплін у бік розвитку навичок з підготовки міжнародних конкурсних проектів; збільшити кількість навчальних дисциплін, що викладаються іноземними мовами.</p>	<p>Рекомендація 1. «<i>активізувати проведення гостьових лекцій за участю професорів з іноземних ЗВО, що можливо у дистанційному форматі</i>» є слушною, вона буде врахована при реалізації освітньої діяльності за даною ОП.</p> <p>Рекомендація 2 «<i>продовжити інформування та організаційно-методичний супровід здобувачів вищої освіти в питаннях міжнародної співпраці, стажування, участі в програмах обміну, міжнародних наукових проектах</i>» є недоцільною. Вона може розглядатися лише як побажання (для будь-якої ОП будь-якої спеціальності), а не бути підставою для зниження оцінки рівня відповідності даної ОП в контексті Критерію 4. Детальна відповідь надана вище, у відповідях Університету на рекомендації /зауваження ЕГ щодо рівня відповідності ОП Критерію 2. На додаток, на підтвердження ефективності діяльності у цьому напрямку за даною ОП: - Студенткою М. Янюк була виконана наукова робота "ЕКОЛОГО-БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВИДІВ РОДУ SALVINIA L." в рамках досліджень, які проводились під</p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p>час виконання проекту «Conservation of rare aquatic ferns' natural habitats in Ukraine» за фінансування фондом Rufford small grants (науковий керівник - асистент кафедри екології та зоології, к.б.н. О.О. Безсмертна). Зазначена наукова робота отримала перше місце на Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт. Студентка Е. Тодосієнко була виконавцем Проекту «Прихисток для дикої природи» (https://www.quarrylifeaward.com/projects/ukraine/prihistok-dlya-dikoji-prirodi) за фінансової підтримки міжнародної компанії ПрАТ «ХайдельбергЦемент Україна». Отримані результати лягли в основу її випускної кваліфікаційної роботи (науковий керівник - асистент кафедри екології та зоології, к.б.н. Ю.В. Проценко, анотації випускних кваліфікаційних робіт представлені на сайті Інституту: https://biomed.knu.ua/institute-activity/educational/kafedry/kafedra-ecology-and-zoology/anotatsii/denna-fn/mahistry/ekolohichna-bezpeka.html).</p> <p>Студентом Р. Герцом виконано випускну кваліфікаційну роботу в рамках проекту «U-Report» Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, виконавцем якого він був (науковий керівник – доцент кафедри екології та зоології, к.б.н. А.В. Подобайло, анотації випускних кваліфікаційних робіт представлені на сайті Інституту: https://biomed.knu.ua/institute-activity/educational/kafedry/kafedra-ecology-and-zoology/anotatsii/denna-fn/mahistry/ekolohichna-bezpeka.html).</p> <p>Студентки Т.Тесьолкіна та А. Чекан брали участь у дослідженнях в рамках природоохоронного проекту «Впровадження заходів з відновлення та управління природними оселищами в національному природному парку «Пирятинський» (Центральна Україна)» /«Implementation of the measure stores store and manage natural habitat sin the national nature park «Pyriatynskyi» (Central Ukraine)», що проводились завдяки грантовій</p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p>підтримці міжнародного природоохоронного фонду The Rufford Foundation.</p> <p>До Дня Незалежності України кафедра екології та зоології провела всесвітній біобліз із дослідження біологічного різноманіття планети на глобальній платформі iNaturalist, у якому взяли участь представники 42 країн світу (https://biomed.knu.ua/news/latest-news/4007-cpilnota-inaturalist-pidtrimala-ukrajintsiv-u-doslidzhenni-bioriznomanitya-planeti.html). До проєкту долучилися 11 студентів, 4 викладачі та 4 випускники ННЦ «Інститут біології та медицини», організатором виступила доцент кафедри екології та зоології Наталія Матушкіна.</p> <p>19 вересня 2022 року на урочистій зустрічі з нагоди Дня Університету Міністр освіти і науки України Сергій Шкарлет вручив Подяку викладачам кафедри екології та зоології Наталії Матушкіній та Володимиру Ляшенко за ініціативу та наполегливість, високий професіоналізм та вагомий особистий внесок у розвиток сфери освіти і науки України (https://biomed.knu.ua/news/latest-news/4063-nauku-vijna-ne-zupine-2.html).</p> <p>Пропонуємо ГЕР не зважати на цю рекомендацію.</p> <p>Рекомендація 3 «сприяти підвищенню практичної спрямованості навчальних дисциплін у бік розвитку навичок з підготовки міжнародних конкурсних проєктів» вважаємо недоцільною.</p> <p>В ОП, що акредитується, представлені ОК 01 «Методологія та організація наукових досліджень з основами інтелектуальної власності», ОК 04 «Фандрайзинг та реалізація природоохоронних проєктів», а також вибіркова дисципліна «Міжнародне право у сфері довкілля» прямо направлені на забезпечення розвитку у здобувачів освіти «навичок з підготовки міжнародних конкурсних проєктів».</p> <p>Пропонуємо ГЕР не зважати на цю рекомендацію.</p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
	<p>Рівень відповідності Критерію 4. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 4: У цілому освітня діяльність за ОП відповідає критерію 4: форми і методи підбрано з урахуванням принципу академічної свободи учасників освітнього процесу; здобувачів своєчасно, у доступній і зрозумілій формі інформують про цілі, зміст та програмні результати навчання, порядок і критерії оцінювання в межах окремих ОК; систематично здійснюють опитування здобувачів щодо рівнів задоволення якістю викладання ОК, зокрема й щодо форм та методів навчання; змістове наповнення ОК щорічно оновлюють на основі наукового і практичного досвіду НПП. Експертна група дійшла висновку, що ОП відповідає рівню В за Критерієм 4.</p>	<p>Рекомендація 4 «збільшити кількість навчальних дисциплін, що викладаються іноземними мовами» є слушною. Вона буде врахована при перегляді ОП. Однак вона не може вважатися зауваженням і бути підставою для зниження оцінки рівня відповідності ОП у контексті Критерію 4.</p> <p>З огляду на зазначену ЕГ відповідність даної ОП Критерію 4, відсутність зауважень, наявність відзначених в звіті позитивних практик та продемонстрованого впровадження в освітню діяльність передового досвіду <u>вважаємо неаргументованим зниження оцінки за Критерієм 4 до В.</u> <u>Вважаємо оцінку за Критерієм 4 об'єктивно відповідає рівню А.</u></p>
<p>Критерій 5. Контрольні заходи, оцінювання здобувачів вищої освіти та академічна добросовісність:</p>		
	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 5: В умовах дистанційного навчання під час підсумкового контролю рекомендується ширше використовувати методи автоматизованого контролю (включаючи тестування, виконання контрольних робіт тощо); розробити програму комплексного екзамену для освітньо-наукової програми «Екологія».</p>	<p>Рекомендація 1 «В умовах дистанційного навчання під час підсумкового контролю рекомендується ширше використовувати методи автоматизованого контролю (включаючи тестування, виконання контрольних робіт тощо)...» є незрозумілою, оскільки методи автоматизованого контролю <u>вже широко використовуються</u> для оцінки досягнень здобувачів освіти. Наприклад, тестування на платформі Google Forms застосовується під час вступних іспитів та під час викладання ОК, зокрема таких як «Менеджмент природних ресурсів», «Фандрейзинг та реалізація природоохоронних проектів», «Екологічна</p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p>стандартизація і сертифікація», «Моніторинг та охорона біорізноманіття» та «Просторовий аналіз екологічних даних», що складає 1/3 обов'язкових ОК за ОП.</p> <p>Впровадження таких форм об'єктивно обмежене тим чякі саме результати навчання необхідно перевірити (як відомо автоматизовані тестові форми є валідними далеко не завжди).</p> <p>Крім того маємо зазначити, Університет має повне і безсумнівне законодавчо гарантоване право самостійно обирати форми (формат) проведення контрольних заходів та оцінювання освітніх досягнень здобувачів освіти у тому разі, якщо це не протирічить чинному законодавству і дозволяє досягнути поставленої мети.</p> <p>Вважаємо, що така рекомендація не може бути аргументом для зниження оцінки відповідності ОП Критерію 5 Пропонуємо ГЕР не зважати на цю рекомендацію.</p> <p>Рекомендація 2 «розробити програму комплексного екзамену для освітньо-наукової програми «Екологія»» є незрозумілою.</p> <p>На офіційному сайті Інституту викладається <u>актуальна</u> інформація. На ОП, що акредитується, перший набір було здійснено в 2022 р., студенти навчаються на 1 курсі, відповідно для них викладено актуальну інформацію за 1-м та 2-м семестром 1 курсу (за ОП «Екологія»). Для здобувачів освіти, що навчаються на 2 курсі магістратури, відповідно за ОП «Екологічна безпека», викладено актуальну для НИХ інформацію, скажімо 4 семестр (за ОНП «Екологічна безпека»)</p> <p>Виробнича переддипломна практика Комплексний іспит за програмою підготовки Випускна кваліфікаційна робота магістра за програмою підготовки</p> <p>Процедури розробки, оновлення, затвердження, оприлюднення Програми кваліфікаційного іспиту в</p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p>Університеті чітко унормовані. Так, у Положенні про організацію освітнього процесу в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка визначено: 8.5.1. Програма кваліфікаційного (комплексного кваліфікаційного) іспиту формується на основі визначеного в Освітній програмі переліку загально-професійних і спеціалізовано-професійних компетентностей (сформульованих у термінах результатів навчання). 8.5.2. Програма, методика та форма проведення кваліфікаційного (комплексного кваліфікаційного) іспиту, критерії оцінювання на іспиті виокремлених для іспиту результатів навчання визначаються на основі затвердженої Освітньої програми її гарантом, погоджуються профільною кафедрою (кафедрами, цикловою комісією), науково-методичною (навчально-методичною, методичною) комісією (радою) структурного підрозділу і затверджуються вченою (педагогічною) радою факультету, інституту, коледжу. У разі присвоєння професійної кваліфікації програма іспиту погоджується з провайдерами сертифікації та/або територіальними/галузевими представницькими органами роботодавців. <u>Програма кваліфікаційного (комплексного кваліфікаційного) іспиту доводиться до відома здобувачів освіти не пізніше ніж за півроку до проведення атестації.</u></p> <p><i>Пропонуємо GER не зважати на цю рекомендацію.</i></p>
	<p>Рівень відповідності Критерію 5. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 5: Система організації контрольних заходів, оцінювання здобувачів вищої освіти та політика академічної доброчесності загалом відповідає вимогам критерію 5 з оцінкою В.</p>	<p><i>З огляду на високу оцінку сильних сторін ОП та позитивних практик Університету/Інституту в контексті даного Критерію, а також відсутність зауважень вважаємо, що належним для ОП рівнем оцінки за Критерієм 5 є А.</i></p>
<p>Критерій 6. Людські ресурси:</p>		

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
Загальний аналіз щодо Критерію 6:	Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 6: Достатньо високий рівень академічної та професійної кваліфікації викладачів, задіяних до реалізації освітньої програми забезпечує досягнення визначених відповідною програмою цілей та програмних результатів навчання. Процедури конкурсного добору викладачів є прозорими і дозволяють забезпечити необхідний рівень їхнього професіоналізму. ЗВО має плідні творчі та наукові стосунки з академічною спільнотою провідних ЗВО в Україні, зацікавлених у розвитку даної ОП. Наявність угод про співпрацю створює сприятливі умови для потенційних наукових досліджень, реалізації академічної мобільності та розвитку педагогічної майстерності викладачів ОП.	
	Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 6: Суттєвих слабких сторін та недоліків у контексті Критерію 6 не виявлено, проте ЕГ вважає необхідним надати певні рекомендації щодо покращення ОП. Аналіз значних науково-інноваційних здобутків НПП та наявного навчально-методичного забезпечення з ОК ОП «Екологія» показав, що у викладачів є значна кількість досягнень, які можуть збагатити зміст ОК та ще більше підвищити рівень підготовки здобувачів. Тому ЕГ рекомендує оновити навчально-методичне забезпечення з ОК ОП та впровадити у нього результати наукових здобутків НПП.	Рекомендація «оновити навчально-методичне забезпечення з ОК ОП та впровадити у нього результати наукових здобутків НПП» є незрозумілою. Результати наукової діяльності НПП, у поєднанні із сучасними надбаннями передових світових практик у галузі біології та екології, є основою для постійного оновлення змісту освітніх компонент ОП. Так, розробка змістової складової вибіркових дисциплін ґрунтується на результатах наукових досліджень НПП. Наприклад, матеріали дисертаційної роботи асистента Ляшенко В.А. (Діагностичний моніторинг стану річкових екосистем за показниками зообентосу та біотестування донних відкладів : дис. канд. біол. наук : 03.00.16 - екол / Ляшенко Володимир Артемович – Київ, 2021. – 141 с.) були враховані у змістовому наповненні лекцій з дисциплін «Інструментальні методи дослідження якості довкілля» та «Оцінка впливу господарської діяльності людини на довкілля». Рейтингова публікація асистента Безсмертної О.О. (Shevchyk et al. Modern distribution and phytocenotic features of Allium L. in the forest steppe of Dnipro region // Ukrainian Journal of Ecology. - 10 (1). - 2020. - P. 273-276.) була використана при розробці робочої програми

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p>навчальної дисципліни «Менеджмент природних ресурсів». На практичних заняттях з дисципліни «Методологія охорони довкілля» (доц. Подобайло А.В.) обговорюються методи моніторингових досліджень риб, викладені у його рейтинговій публікації (Podobaylo et al. Age and Growth of the European Bitterling, Rhodeus amarus (Cyprinidae, Actinopterygii), in the Uday and Perevod Rivers (Dnipro Basin, - Ukraine) // Zoodiversity.- Vol.55, N 5.- 2021- P.361–368.). Проф. Гандзюра В.П. (представник України в НАТО з військової океанографії, залучений до програм імплементації стандартів НАТО щодо екобезпеки у військовій сфері) імплементує підходи до вирішення сучасних проблем екобезпеки у контексті Євроінтеграції України в освітню діяльність за ОП.</p> <p>На додаток наводимо приклади впровадження в навчальний процес результатів наукової /науково-методичної діяльності науково-педагогічних працівників, залучених до процедур реалізації освітньої діяльності за даною ОП (перелік наведених публікацій внесений до списку рекомендованих джерел у відповідній робочій програмі ОК):</p> <p>Викладач: професор, доктор біологічних наук, професор кафедри екології та зоології Гандзюра В.П.</p> <p>Обов'язковий ОК: Системний аналіз якості навколишнього середовища.</p> <p>Публікації:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бондар О.І., Гандзюра В.П., Матвієнко М.Г. Екобезпекова складова національної системи стійкості // Екологічні науки, 2022, № 4(43). С. 7-11 - В.П. Гандзюра, С.О. Афанасьєв, О.О. Бєдункова Концепція здоров'я гідроекосистем (огляд) // Гідробіологічний журн. 2022. - №6. – С. 3-9. - Гандзюра В.П., Коваленко В.Ф., Злацький І.А, Осмалений М.С., Пелішенко О.В. Адаптація риб і ракоподібних до токсичного водного середовища // Наукові записки Тернопільського нац. пед. ун-ту ім. В. Гнатюка. Серія: Біологія. – 2017. – №4(71). – С. 85-92.

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p>Викладач: кандидат біологічних наук, асистент кафедри екології та зоології Карлащук С.В.</p> <p>Обов'язковий ОК: Екологічна стандартизація і сертифікація</p> <p>Публікації: - Обґрунтування заходів належної сільськогосподарської практики для агроєкосистем цукрових буряків / С. В. Карлащук, Ю. В. Слива // Цукор України. - 2011. - № 8. - С. 9-12.</p> <p>Викладач: кандидат біологічних наук, асистент кафедри екології та зоології Безсмертна О.О.</p> <p>Обов'язковий ОК: Менеджмент природних ресурсів</p> <p>Публікації: - Бончковський А., Безсмертна О. Особливості рослинної сукцесії у кар'єрі цегельного заводу в с. Новий Тік (Рівненська область) // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. - 2020. - №1, Том 80. - С. 44-49. DOI: https://doi.org/10.17721/1728_2748.2020.80.44-49.</p> <p>Peregryn M., Vasyliuk O., Bezsmertna O. Public Educational Initiatives for Promotion of Knowledge about Rare Plants in Ukraine // Environmental Sustainability Education for a Changing World / Péntzesné Kónya E., Haigh M., Křeček J. (Eds.). - Springer International Publishing, 2021. - P. 125-135</p> <p>Grasslands and coastal habitats of Southern Ukraine: First results from the 15th EDGG Field Workshop / Ivan Moysiienko, Denys Vynokurov, Dariia Shyriaieva, Nadiia Skobel, Andrii Babitskyi, Iryna Bednarska, Olesia Bezsmertna, Olha Chusova, Jürgen Dengler, Riccardo Guarino, Kateryna Kalashnik, Alexander Khodosovtsev, Vitalii Kolomiychuk, Oksana Kucher, Anna Kuzemko, Viktor Shapoval, Olha Umanets, Natalia Zagorodniuk, Maryna Zakharova, Iwona Dembicz // Palaeartic Grasslands. - 52. - 44-83</p> <p>Викладач: професор, доктор біологічних наук, завідувач кафедри екології та зоології Лукашов Д.В.</p> <p>Вибірковий ОК: Інструментальні методи дослідження</p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p>якості довкілля</p> <p>Публікації: - Балан П.Г., Вексларський Р.З., Вервес Ю.Г., Войціцький В.М., Ірклієнко С.П., Лукашов Д.В., Орлов О.О. Модельні групи безхребетних тварин як індикатори радіоактивного забруднення екосистем. К.: Український фітосоціологічний центр, 2002. – 204 с.</p> <p>Викладач: кандидат біологічних наук, доцент кафедри екології та зоології Подобайло А.В.</p> <p>Обов'язковий ОК: Фандрайзинг та реалізація природоохоронних проектів</p> <p>Публікації - Kazannik V.V., Gorobchishin V.A., Protsenko Y.V., Podobaylo A.V., Matushkina N.A. Ornithological excursions along the Udai river.- Kiev: Geoprint, 2011.- 52p. - Горобчишин В.А., Подобайло А.В. Біологічні особливості та охорона джмелів. Навчальний посібник.- Київ: “Геопринт”, 2004.- 32с. - Дебелий Я.Ю., Подобайло А.В. Біологічні особливості та охорона сов. Навчальний посібник.- Київ: “Логос”, 2005.- 60с</p> <p>Викладач: кандидат біологічних наук, доцент кафедри екології та зоології Подобайло А.В.</p> <p>Обов'язковий ОК: Методологія охорони довкілля</p> <p>Публікації - Управління природоохоронною територією національного природного парку «Пирятинський»: науково-довідкове видання / упоряд.: Абдулоєва О.А., Подобайло А.В., Чекан А.С., Тесьолкіна Т.С.- К: «Талком», 2017.- 32с. - Василюк О., Борисенко К., Куземко А., Марущак О., Тестов П., Гриник Є. Проектування і збереження територій мережі Емеральд (Смарагдової мережі). Методичні матеріали / Кол. авт., під ред. Куземко А. А., Борисенко К. А. – Київ: «LAT & K», 2019. – 78 с. - Василюк О., Костюшин В., Норенко К., Плига А., Прекрасна Є., Коломицев Г., Фатікова М. Природно-</p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p>заповідний фонд Київської області.- К.: НЕЦУ, 2012.- 338 с. - Горобчишин В.А., Подобайло А.В. Біологічні особливості та охорона джмелів. Навчальний посібник.- Київ: "Геопринт", 2004.- 32с. - Дебелий Я.Ю., Подобайло А.В. Біологічні особливості та охорона сов. Навчальний посібник.- Київ: "Логос", 2005.- 60с</p> <p>Викладач: кандидат біологічних наук, асистент кафедри екології та зоології Проценко Ю.В. Обов'язковий ОК: Моніторинг та охорона біорізноманіття</p> <p>Публікації - Збереження біорізноманіття: методичні рекомендації / Упорядники В.А. Горобчишин, Ю. В. Проценко – К.: Геопринт, 2018. – 42 с.</p> <p>Пропонуємо GER не зважати на цю рекомендацію.</p>
	<p>Рівень відповідності Критерію 6. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 6: Зважаючи на сильні сторони та позитивні практики, а також наведені рекомендації, експертна група дійшла висновку, що ОП відповідає рівню В за Критерієм 6.</p>	<p><i>З огляду на зазначену ЕГ відповідність даної ОП Критерію 6, відсутність зауважень, наявність відзначених в звіті позитивних практик та продемонстрованого впровадження в освітню діяльність передового досвіду вважаємо неаргументованим зниження оцінки за Критерієм 6 до В.</i></p> <p><i>Вважаємо оцінку за Критерієм 4 об'єктивно відповідає рівню А.</i></p>
Критерій 7. Освітнє середовище та матеріальні ресурси:		
Загальний аналіз щодо Критерію 7:	<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 7: До позитивних практик доцільно віднести наявність підрозділів, які беруть участь в реалізації навчання на ОНП: ботанічний сад імені академіка О.В. Фоміна, зоологічний музей та співпраця з Канівським природним заповідником, Національним природним парком «Пирятинський». Функціонування психологічного центру, керівником якого є</p>	

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
	психотерапевт. Виявлено чіткість і зрозумілість політики і процедур вирішення конфліктних ситуацій.	
	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 7: Рекомендується: покращити інформування здобувачів про перспективи участі у міжнародних грантах; продовжувати розвивати міжнародну співпрацю націлену на виконання спільних науково-дослідних проєктів; сприяти оновленню матеріально-технічних ресурсів на даній ОП.</p>	<p>Рекомендацію 1 «покращити інформування здобувачів про перспективи участі у міжнародних грантах; продовжувати розвивати міжнародну співпрацю націлену на виконання спільних науково-дослідних проєктів» вважаємо не дуже обґрунтованою (детальну відповідь надано вище, у відповідях Університету щодо визначення слабких сторін, недоліків та рекомендацій щодо удосконалення у контексті Критерію 2, Критерію 3 та Критерію 4).</p> <p>Пропонуємо ГЕР не зважати на цю рекомендацію.</p> <p>Рекомендація 2 «сприяти оновленню матеріально-технічних ресурсів на даній ОП» сприймаємо як загальне побажання. Для досягнення визначених ОП цілей та програмних результатів навчання освітньо-наукова діяльність ННЦ повністю забезпечена матеріально-технічними та навчально-методичними ресурсами і відповідає ліцензійним вимогам. У реалізації ОП беруть участь підрозділи ННЦ: ботанічний сад імені академіка О.В. Фоміна, Канівський природний заповідник, зоологічний музей, інформаційно-обчислювальний центр та 10 кафедр Інституту, що мають оснащені необхідним обладнанням навчальні лабораторії для проведення занять. Здобувачі освіти та НПП мають вільний доступ до бібліотеки з фондом близько 50000 найменувань та електронної бібліотеки, що постійно оновлюється на сайті ННЦ (до прикладу, https://cutt.ly/1MZaDzU) та Університету (https://cutt.ly/6U8hKzK), мають можливість користуватися комп'ютерними класами, навчальною лабораторією мікроскопії (обладнаною апаратурою компанії Carl Zeiss) тощо. Частина практично-орієнтованих занять проводиться на базі НДУ (з якими укладені відповідні договори). Всі</p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p>освітні компоненти ОП мають навчально-методичне забезпечення.</p> <p>В ННЦ наявні приміщення для громадських організацій (Студентського парламенту та профбюро) та коворкінгу. На додаток.</p> <p>Освітнє середовище та матеріальні ресурси у цілому в Університеті/ Інституті, та за даною ОП, зокрема, доказово проілюстровано в звіті самооцінювання, детально обговорювались під час роботи ЕГ. Високий рівень розвитку і першого, і другого дозволяє Університету займати топові позиції у світових рейтингах серед всіх ЗВО країни. До прикладу, на офіційному сайті Інституту (https://biomed.knu.ua/) представлено:</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Матеріально-технічне забезпечення ННЦ "Інститут біології та медицини"» https://www.youtube.com/watch?v=wQ_CiJzdTLQ&t=44s ; - Кафедри Інституту https://www.youtube.com/user/KievInstituteBiology/videos ; - Ботанічний сад ім. акад. О.В. Фоміна https://biomed.knu.ua/about-ibmknu/botanichniy-sad-im-akad-ov-fomina.html тощо. <p>Пропонуємо GER не зважати на цю рекомендацію.</p>
	<p>Рівень відповідності Критерію 7. Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 7: Освітньо-науковий процес реалізується при використанні комп'ютерної і мультимедійної техніки, багатотисячного бібліотечного фонду, лабораторій із необхідним обладнанням, стаціонарних дослідів та інших об'єктів дослідної мережі. Університет забезпечує здобувачів місцями у гуртожитках і безкоштовним медичним обслуговуванням, послугами психологічного центру створює умови для навчання осіб з особливими потребами. Розроблена нормативно-правова база щодо врегулювання конфліктних</p>	<p>З огляду на наведену в звіті ЕГ високу оцінку ОП за Критерієм 7. «Освітнє середовище та матеріальні ресурси», відсутність зауважень, недоцільність наданих рекомендацій, вважаємо безпідставним зниження оцінки за даним критерієм до В.</p> <p>Вважаємо оцінку за Критерієм 7 об'єктивно відповідає рівню А.</p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
	ситуацій і запобігання корупції. ОНП та освітня діяльність за цією програмою загалом відповідають Критерію 7 з рівнем В.	
Критерій 8. Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми:		
Загальний аналіз щодо Критерію 8:	<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 8: КНУ імені Тараса Шевченка системно здійснює заходи, спрямовані на розбудову системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти, що забезпечуються, в першу чергу, обговоренням питань якості освіти на різних рівнях. Система внутрішнього забезпечення якості в університеті координується спеціальними підрозділами - відділом забезпечення якості освіти, навчально-методичним центром організації освітнього процесу та відділу внутрішнього аудиту. В КНУ імені Тараса Шевченка успішно діє програма кар'єрного консультування «Ваш успішний кар'єрний старт починається з нами».</p>	
	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 8: Суттєвих недоліків не виявлено. ЕГ рекомендує продовжити практику інформування роботодавців та здобувачів ОП щодо важливості перегляду ОП та необхідності покращення якості освіти; популяризувати серед роботодавців та здобувачів вищої освіти важливість моніторингу ОП для ринку праці в Україні.</p>	<p>Рекомендація <i>«<u>продовжити практику інформування роботодавців та здобувачів ОП щодо важливості перегляду ОП та необхідності покращення якості освіти; популяризувати серед роботодавців та здобувачів вищої освіти важливість моніторингу ОП для ринку праці в Україні</u>»</i> є побажанням загального характеру, яке можна надати будь-якому ЗВО щодо діяльності за будь-якою ОП.</p> <p>На додаток ми маємо сказати наступне. Університет завжди був і залишається зараз флагманом освіти України з розбудови внутрішньої системи забезпечення якості освіти. Діяльність нашого ЗВО у цілому, його окремих структурних підрозділів, зокрема Інституту, наочно доводять ефективність, дієвість даної системи (https://biomed.knu.ua/ukreducational-program/systema-zabezpechennia-iaкости-osvity/systema-zabezpechennia-iaкости-osvity.html) на всіх її рівнях.</p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p>До прикладу – Студпарламент Київського національного університету імені Тараса Шевченка http://sp.knu.ua/ ; Кафедри ННЦ «Інститут біології та медицини» https://biomed.knu.ua/institute-activity/educational/kafedry.html ; Адміністрація ННЦ «Інститут біології та медицини» https://biomed.knu.ua/about-ibmknu/administration.html ; Вчена рада ННЦ «Інститут біології та медицини» https://biomed.knu.ua/about-ibmknu/vchena-rada/sklad.html Науково-методична комісія Інститут https://biomed.knu.ua/about-ibmknu/naukovo-metodychna-komisiia/napriamy-diyalnosti.html). Відділ академічної мобільності Київського національного університету імені Тараса Шевченка http://mobility.univ.kiev.ua/?page_id=1703&lang=en ; Вчена рада Університету http://senate.univ.kiev.ua/?p=86 тощо. Університетом/Інститутом розроблено, з урахуванням передового європейського досвіду, нормативні документи, що унормовують різні аспекти освітньої діяльності (https://biomed.knu.ua/about-ibmknu/naukovo-metodychna-komisiia/dokumenty/baza-vnutrishnikh-dokumentiv-mnk.html). На рівні Університету та Інституту регулярно проводяться відкриті зустрічі/тренінги/круглі столи з питань забезпечення якості освіти, впроваджені сертифіковані програми підвищення кваліфікації з різних питань освітньої діяльності і для різних категорій учасників освітнього процесу: гарантів ОП, заступників деканів/директорів, голів НМК, науково-педагогічних працівників. Розроблені дієві механізми імплементації в освітню діяльність нових положень/алгоритмів, ефективно функціонує система моніторингу/контролю як на рівні Університету, так і на рівні Інституту (до прикладу, Моніторинг освітньої діяльності за ОП: </p>

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
		<p>program/ekology/aspirantura.html;</p> <p>Відкриті лекції: https://biomed.knu.ua/about-ibmknu/naukovo-metodychna-komisiia/ogoloshennya/vidkryti-lektsii.html ;</p> <p>Відкриті зустрічі із здобувачами освіти, до прикладу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - https://biomed.knu.ua/news/announcements-of-events/3680-vidkrita-zustrich-iz-zdobuvachami-osviti-shcho-navchayutsya-za-op-biologiya-or-bakalavr-denna-ta-zaochna-forma-navchannya-2.html ; - https://biomed.knu.ua/news/announcements-of-events/3728-vidkrita-zustrich-iz-zdobuvachami-osviti-shcho-navchayutsya-za-op-biologiya-or-magistr-denna-forma-navchannya-2.html ; - https://biomed.knu.ua/news/announcements-of-events/3692-vidkrita-zustrich-iz-zdobuvachami-osviti-shcho-navchayutsya-za-opp-biotekhnologiya-or-bakalavr-ta-magistr-denna-forma-navchannya-2.html ; - https://biomed.knu.ua/news/announcements-of-events/3688-vidkrita-zustrich-iz-zdobuvachami-osviti-shcho-navchayutsya-za-op-laboratorna-diagnostika-or-bakalavr-2.html ; - https://biomed.knu.ua/news/announcements-of-events/3684-vidkrita-zustrich-iz-zdobuvachami-osviti-shcho-navchayutsya-za-op-laboratorna-diagnostika-or-magistr-2.html тощо. <p>Наведена вище інформація не має залишити сумніву у тому, що в Університеті / Інституті системно, послідовно та ефективно забезпечуються всі процедури реалізації освітньої діяльності (що підтверджено і в самому звіті ЕГ), у тому числі й <i>інформування</i> всіх груп стейкхолдерів «<i>щодо важливості перегляду ОП та необхідності покращення якості освіти; важливості моніторингу ОП для ринку праці в Україні</i>», ключову роль у чому відіграє ефективно діюча внутрішня система забезпечення якості освіти.</p> <p>Пропонуємо ГЕР не зважати на цю рекомендацію.</p>
	Рівень відповідності Критерію 8.	З огляду на наведену в звіті ЕГ високу оцінку ОП

Критерій	Звіт Експертної групи	Коментар Університету
	<p>Рівень В</p> <p>Обґрунтування рівня відповідності Критерію 8: В академічній спільноті сформована культура якості освіти, що забезпечує залучення до процесу періодичного перегляду ОП та інших процедур забезпечення її якості всіх зацікавлених стейкхолдерів як партнерів. ЕГ вважає, що ОП "Екологія" відповідає рівню В за критерієм 8.</p>	<p><i>за Критерієм 8. «Внутрішнє забезпечення якості освітньої програми», наявні передові практики на рівні Університету/Інституту, відсутність зауважень, недоцільність наданої рекомендації, вважаємо неаргументованим зниження оцінки за даним критерієм до В.</i></p> <p><i>Вважаємо оцінку за Критерієм 8 об'єктивно відповідає рівню А.</i></p>
Критерій 9. Прозорість та публічність:		
<p>Загальний аналіз щодо Критерію 9:</p>	<p>Сильні сторони та позитивні практики у контексті Критерію 9: До сильних сторін слід віднести: системну позитивну практику співпраці із науковими установами та підприємствами фахового спрямування, що закріплена на основі договорів. Новини, події, документи та життя ЗВО анонсуються та дублюються не тільки на офіційній сторінці, але й у соціальних мережах.</p>	
	<p>Слабкі сторони, недоліки та рекомендації щодо удосконалення у контексті Критерію 9: Слабких сторін та недоліків не виявлено. Рекомендується продовжити позитивну практику своєчасного оприлюднення й оновлення інформації на офіційному сайті Навчально-Наукового центру "Інституту біології та медицини" КНУТШ.</p>	<p>Рекомендація <i>«продовжити позитивну практику своєчасного оприлюднення й оновлення інформації на офіційному сайті Навчально-Наукового центру "Інституту біології та медицини" КНУТШ» може розглядатися як побажання, але ж ніяк не послуговуватись зниженню рівня оцінки ОП за даним критерієм.</i></p>